

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Andra Kammaren. N:o 43.

Onsdagen den 13 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 6 innevarande månad förda protokoll, äfvensom den skrifvelse till Kongl. Maj:t, angående Motala stads inrymmande i valkrets för val af riksdagsman i Andra Kammaren, som nämnde dag blifvit af Kammaren beslutad.

§ 2.

Föredrogs och bordlades ånyo Stats-Utskottets Memorial N:o 62, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

§ 3.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 63, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om uppförandet af ett nytt riksdagshus; och blef dervid den af Utskottet föreslagna voteringspropositionen af Kammaren godkänd.

§ 4.

Vid föredragning dernäst af Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 11, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 4:de punkten af Utskottets Betänkande N:o 10, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverkningsmedlen, blef den af Utskottet i detta Memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd.

§ 5.

Föredrogs och bordlades ånyo Banko-Utskottets Utlåtande N:o 16 samt Memorial N:is 17 och 18.

§ 6.

Ang. en
voterings-
proposition.

Föredrogs Banko-Utskottets Memorial N:o 19, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om uppförande af riksbankshus å Helgeandsholmen.

Den af Utskottet föreslagna voteringspropositionen var så lydande:

“Den, som vill *att* för förvärfvande å Riksbanken af samtliga tomter å Helgeandsholmen i och för uppförande derstädes af ett nytt riksbankshus skall anslås af Riksbankens medel en summa af 1,200,000 kronor; *att* Fullmäktige i Riksbanken må erhålla uppdrag att vidtaga åtgärder för anskaffande af ritningar och kostnadsförslag till nytt riksbankshus å Helgeandsholmen, i hvilket afseende Fullmäktige skola ega att låta anställa täflan samt för de täflande utfästa pris ej mindre för den ritning, som antages, än ock för andra, hvilka anses deraf förtjenta, äfvensom att för bedömande af inkomna ritningar och kostnadsförslag samt tilldelandet af pris anlita lämpligt antal sakkunnige, hvar efter Fullmäktige hafva att till en kommande Riksdags Banko-Utskott afgifva förslag för byggnadens uppförande; *samt att*, i den mån förenämnda belopp af 1,200,000 kronor kommer att af Riksbankens medel utbetalas, de till inlösen af sedlarne å bankomynts valör bokförda belopp minskas med hvad som å nyssberörda 1,200,000 kronor utbetalas, och under fortsatt antecknande inom limien af de belopp, som för hvarje valör icke blifvit till inlösen företedda, i och för inlösningen af återstående bankosedlar bokföres i en summa hvad som af totalbeloppet återstår efter utbetalningarne, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen Banko-Utskottets ifrågavarande memorial afslagit.“

Efter uppläsning häraf yttrade Herr Hedin: För några dagar sedan nödgades denna Kammare låta en fråga falla, nemligen om revision af aktielagen, hvilken fråga jag antager hade denna Kammares sympatier. Kammaren, säger jag, *nödgades* låta den falla, därför att den föregående behandlingen deraf, såsom i flere likartade fall under årens lopp, icke varit öfverensstämmande med grundlagens oförtydbara mening. Nu föreligger ett nytt exempel på hänsynslöst förfarande med af grundlagen stadgade former, som är måhända starkare, än något af hvad i den vägen förekommit under det nya riksdagsskicket. Här äro ställda mot hvarandra Andra Kammares afslag å Banko-Utskottets hemställan, å ena sidan, samt en, under behandlingen af Utskottets förslag, i Första Kammaran väckt, helt och hållet ny motion, å den andra. Det skulle således bero af Medkammaren att påtvinga Andra Kammaran en gemensam votering öfver ett beslut, som tillkommit på detta sätt. Jag skulle, äfven om Banko-Utskottets ursprungliga förslag, oförändradt antaget af Första Kammaran, nu stode emot Andra

Kammarens afslag, befinna mig i mycken tvekan, huruvida jag borde godkänna en sådan gemensam voteringsproposition i en fråga, som från början blifvit grundlagsvidrigt behandlad. Här hyser jag deremot ingen tvekan och nödgas förklara, att jag icke kan godkänna föreliggande voteringsproposition. Jag skulle hafva framställt yrkande om afslag å densamma, derest jag icke af Herr Talmannen erfarit, att han, i det skick, hvori frågan nu förekommer, anser sig icke kunna framställa proposition på ett sådant yrkande. Emellertid vill jag härmed hafva till protokollet nedlagt min reservation mot detta förfarande, som två utaf Riksdagens vederbörande afdelningar, Första Kammaren och Banko-Utskottet, tillåtit sig.

Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)

Häruti förenade sig Herrar Friherre *Koskull*, *Hedlund*, *Danielsson* och *J. Anderson* i Tenhult.

Herr Lyttkens: Jag kan för min del icke annat än till protokollet uttala min protest emot det sätt, hvarpå denna fråga blifvit behandlad. Banko-Utskottet har visserligen rättighet att väcka förslag, dock är denna rättighet begränsad till hvad som rörer banken och dess förvaltning, icke derutöfver, men ingalunda har en ledamot af Banko-Utskottet, denne må nu till och med vara Utskottets ordförande, rättighet att väcka någon till detta Utskotts behandling hörande motion under behandlingen af ett ärende i Kammaren. Denna fråga, som blifvit framlagd i Första Kammaren, skiljer sig väsentligt från den, om hvilken Banko-Utskottet motionerat. Utskottet har nemligen hemställt, att för Helgeandsholmens upplåtande till uppförande af ett bankhus skulle anslås ett belopp af 1,200,000 kronor, men att ordnandet af holmen skulle ske på Stockholms stads bekostnad. Men att nu komma fram med ett förslag, som möjligen kan hafva till påföljd att *hela* kostnaden för platsens ordnande, bazrens inköp m. m. öfverflyttas på Riksbanken, är, enligt min åsigt, en ren olaglighet. Vi skulle då här afgöra genom gemensam omröstning en fråga af denna beskaffenhet, hvarom Andra Kammaren icke ens blifvit tillfrågad eller öfver hvilken hvarken vederbörande Utskott eller Andra Kammaren haft tillfälle att yttra sig. Nu har emellertid Första Kammaren beslutat att bifalla denna motion. Hvad hade Utskottet då att göra? Utskottet kunde icke sätta sig till doms öfver åtgäden, utan hade endast att tillse, att beslutet ordagrant intogs, sådant öfrensamma blifvit fattadt. Denna Kammar skulle möjligen derefter hafa någon rätt att afgöra, huruvida densamma vill antaga eller förkasta voteringspropositionen; men då i grundlagen icke finnes någon bestämmelse, huru i detta fall stridigheter Kammarne emellan skola afgöra och det å andra sidan är ytterst vådligt att fortsätta på den vägen att afslå den ena voteringspropositionen efter den andra, så vill jag nu icke yrka afslag å densamma, utan endast, när jag icke i Utskottet hade tillfälle att aflemna min reservation, på det kraftigaste protester emot det sätt, hvarpå detta ärende blifvit behandladt. Jag anfaller, Herr Talman, utan att framställa något yrkande, att få detta till protokollet antecknad.

Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)

Herrar *O. B. Olsson, Anders Fredrik Pettersson* i Sibbarp, *Chr. Assarsson, Olof Andersson* i Lyckorna och *J. E. Johansson* i Forneby instämde med Herr Lyttkens.

Herr Olof Jonsson: Det kunde visserligen vara onödigt att uttrycka sin egen åsigt i denna fråga, då ingen af föregående talare, som hysa en motsatt åsigt, gjort något yrkande. Jag vill emellertid förklara, att jag icke kan dela *deras* uppfattning, som anse att Första Kammarens beslut i frågan innefattar någonting nytt, hvilket icke ingår i Banko-Utskottets föregående betänkande; och det påståendet, att Andra Kammaren icke varit i tillfälle att diskutera och pröfva denna sak, håller icke heller streck; ty Andra Kammaren har naturligtvis vid behandlingen af Banko-Utskottets föregående betänkande lika väl som Första Kammaren varit i tillfälle att diskutera frågan i den form, hvari densamma nu föreligger och att fatta sitt beslut i öfverensstämmelse dermed. Första Kammarens beslut är endast en afprutning eller en begränsning af Banko-Utskottets förra betänkande, och en sådan åtgärd kan väl icke kallas grundlagsvidrig; fastmera måste detta påstående gälla ett beslut, som öfverskridit den ursprungliga proposition, som legat till grund för en frågas behandling.

Jag yrkar således bifall till Utskottets hemställan.

Herr E. G. Boström: För min del gillar jag fullkomligt hvad Herr Hedin nu uttalat, och jag vill endast fästa uppmärksamheten derpå att ett med detta likartadt fall förekom vid 1879 års riksdag, då den Kongl. propositionen om uppbörande af enskilda bankernas rätt att utgifva femkronesedlar behandlades. Herr Ola Andersson i Burlöf framställde dervid ett förslag om tillägg till de uppställda villkoren, det nemligen att Bankofullmäktige skule få i uppdrag att sjelfva eller genom komiterade utreda, hvilka åtgärder Riksbanken borde taga för att sättas i tillfälle att äfven öfvertaga dei uteslutande rätten att utgifva sedlar på 10 kronors valör, och detta förslag blef af Andra Kammaren antaget. Något dylikt beslut fattades icke i Första Kammaren; och när frågan kom till det sammansatta Lg- och Banko-Utskottet uppställdes der, såsom äfven nu skett, förslag till voteringsproposition med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut. Deremot reserverade sig flere af Första Kammarens ledamöter och äfven jag, och när frågan sedermera förekom i Första Kammaren, blef voteringspropositionen der afslagen.

Det nu förevarande fallet är fullkomligt likartadt med det nyss omnämnda, och i analogi med hvad som sålunda förut förekommit tillåter jag mig att yrka afslag å denna föredragna voteringspropositionen.

Herr C. I. Bengtsson: Jag var yrvarande i Utskottet, då denna voteringsproposition uppsattes, och inge enda röst höjde sig deremot. Beklagligtvis voro dock många af Utskottets ordinarie ledamöter frånvarande, eljest hade kanske utgången blifvit en annan.

För min del kan jag dock icke inse att Utskottet kunnat handla på annat sätt än det gjort.

Herr C. A. Larsson: Jag kan icke riktigt förstå hvad den förste talaren menade med sitt yttrande att Herr Talmannen ämnade vägra proposition på afslag. Om Talmannen framställer proposition på bifall och Kammarens ledamöter ropa nej, så vet jag icke hvad Talmannen skall göra annat än anse voteringspropositionen vara af Kammaren afslagen. Det hände visserligen en gång i Bondeståndet, att Talmannen förklarade för ståndets ledamöter att de icke finge säga nej, utan bara ja. Vi ville dock icke vara med derom och följden blef propositionsvägran. Konstitutions-Utskottet fick på sin lott att slita tvisten emellan Talmannen och ståndet, och underligt nog fick Talmannen sin mening godkänd af Konstitutions-Utskottet.

*Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)*

Om vi nu komma att votera om omröstningspropositionens antagande eller förkastande och det här blir pluralitet för afslag, hvad vill då Första Kammaren göra annat än gifva med sig? Den har sjelf lärt oss att undertrycka voteringspropositioner, och jag vet icke hvarföre icke vi i detta fall kunna taga exempel af Medkammaren.

Herr Rubenson: Att i denna fråga förelupit en olaglighet är jag den förste att erkänna, och jag kan det så mycket mera, som jag vid frågans föregående behandling i Kammaren påpekade olagligheten af Utskottets då föreliggande memorial. Jag visade då eller åtminstone tror mig hafva visat, att Banko-Utskottet i åtskilliga delar öfverskridit sin behörighet genom att göra framställningar, som grundlagsenligt icke bort hafva kommit från Banko-Utskottet, utan från Stats-Utskottet eller ett sammansatt Stats- och Banko-Utskott. Men oaktadt jag fortfarande står på denna ståndpunkt, tror jag dock icke att, i det skick frågan nu föreligger, det kan vara lagligt att afslå denna voteringsproposition. Hvad föreslog Banko-Utskottet förra gången? Jo, i korthet, att för Riksbankens medel hela Helgeandsholmen skulle förvärfvas, d. v. s. icke allenast den del, som tillhör kronan, utan äfven den, som tillhör Hans Maj:t Konungen enskildt, i afseende hvarå hemställes, att den erbjudna gifvan skulle emottagas. Vidare innehöll memorialet förslag om, huru köpeskillingen skulle användas, nemligen till uppbyggande af hofstall m. m. Hvad har nu Första Kammaren beslutat? Jo, Första Kammaren har, så vidt jag förstår, beslutat att godkänna den del af Utskottets memorial, som innehåller att Helgeandsholmen skulle statsverket afhändas och öfverlemnas till Riksbanken för en summa af 1,200,000 kronor, och häruti ligger naturligtvis äfven ett antagande af Hans Maj:t Konungens erbjudande. Således i den af mig anförda del af Första Kammarens beslut ligger icke annat än en del af hvad Banko-Utskottet då föreslog; och under sådana förhållanden kan jag icke se, huru man kan tala om att Första Kammaren beslutit något helt nytt, något annat än hvad som fans i Banko-Utskottets förslag. Jag kan icke se annat än att Första Kammaren utbrutit och godkänt en del af Utskottets hemställan och afslagit det öfriga.

Om Första Kammarens beslut blir Riksdagens, följer deraf, att holmen förvärfvas åt bankoverket; att köpeskillingen, som af bankens medel utbetalas, 1,200,000 kronor, ingår till Statskontoret; samt att Kongl. Maj:t och Riksdagen sedermera ega behörighet att besluta om

Ang. en
voterings-
proposition.

(Forts.)

dessas medels användande, ty de få icke på något sätt användas förr än ett sådant beslut blifvit fattadt.

Således: frågan om stallets förläggande på den ena eller andra platsen är numera förfallen, men frågan om Helgeandsholmens förvärfvande åt Riksbanken är en ännu sväfvande fråga. Under sådana förhållanden och oaktadt jag medger, att äfven i den del af Banko-Utskottets förslag, som nu blifvit af Första Kammaren godkänd, en olaglighet kvarstår, nemligen den att en statsverkets egendom skulle få afhändas staten på grund af ett Banko-Utskotts förslag, kan jag dock för min del icke se, att den ena Kammaren har rätt att sätta sig till doms öfver den andra Kammarens grundlagstolkning. Om man, såsom jag, fortfarande är af den åsigten, att beslutet olagligen tillkommit, kan, ja, till och med bör man såsom enskild ledamot rösta nej, när propositionen förekommer till afgörande, men icke söka undertrycka den andra Kammarens rätt att få sitt beslut under gemensam votering, ty gemensam votering *måste* ega rum, då Kamrarne stannat i olika beslut i sådana frågor som denna.

Då, såsom jag tror, frågan kommit i sitt rätta skede genom den förklaring Herr Talmannen på förhand gifvit, behöfver jag icke vidare yttra mig; jag hade annars tänkt att något närmare utveckla, huru så beskaffade frågor som denna genom bristande sådana förklaringar från Talmannens sida kommit i ett skede, dit de icke bort komma.

Hvad beträffar Herr Carl Anders Larssons yttrande, att Kammaren skulle kunna öfverrösta Talmannen genom att rösta nej på hans proposition om bifall till voteringspropositionen, äfven om icke yrkandet om afslag upptages, så tror jag att Talmannen, om han vill, icke behöfver låta det komma så långt, ty säger han sig på grund af grundlagens bud vara förhindrad att framställa proposition på yrkandet om afslag, så kan han ej heller medgifva, att en voteringsproposition uppställes, deri det ena ledet är bifall och det andra afslag, och en voteringsproposition med endast ett led är ett oting, som naturligtvis aldrig kan ifrågakomma.

Herr vice Talmannen Ifvarsson: Nekas kan icke, att denna fråga är från början till slut egendomligt behandlad såväl af Banko-Utskottet som Första Kammaren, men jag anser dock, likasom den näst föregående talaren, att det vore mycket betänkligt, om den ena Kammaren satte sig till doms öfver huru ett ärende blifvit af den andra Kammaren behandladt. Jag vet, huruledes vi sjelfva här i Andra Kammaren tyckte så, när Första Kammaren afslog en voteringsproposition i en med denna likartad fråga. Inom denna Kammarerådde då mycket missnöje för det Första Kammaren satt sig till doms öfver Andra Kammarens tillvägagående, och egde då här rum ett sådant missnöje, är det väl icke rätt af oss att nu ställa oss på samma ståndpunkt, som Första Kammaren då intog. Tvärtom tror jag, att, om man är angelägen om att upprätthålla grundlagens helgd ena gången, bör man ock vara det den andra; konsekvensen fordrar det.

Men äfven med bortseende från denna omständighet hemställer jag till Kammarens ledamöter, om de anse lämpligt att nu nära riksdagens slut sätta Talmannen i den ställning, att han är tvungen att vägra pro-

position på ett yrkande om afslag. Jag anser nemligen, att han icke kan upptaga yrkandet om afslag å en voteringsproposition, då Första Kammaren fattat ett beslut af beskaffenhet som dess nu ifrågavarande. Och skulle Talmannen vägra proposition å detta yrkande, men Kammaren vidhölle detsamma, blefve ju följden, att Konstitutions-Utskottet finge slita tvisten mellan Talmannen och Kammaren. Jag tror icke att Utskottets utlåtande skulle komma att utfalla till Kammarens förmån, men äfven om så blefve fallet, komme tiden att upptagas och hvad uträttade vi då genom ett sådant beslut annat än förlängde riksdagen några dagar. Vida enklare är då att godkänna voteringspropositionen, men vid omröstningen rösta nej och på detta sätt visa sina sympatier. Jag hemställer alltså till Kammarens ledamöter, att huru missnöjda och med rätta missnöjda de än må vara, dock godkänna den nu föreslagna voteringspropositionen. Jag delar detta missnöje, men anser dock att man bör gå till väga på det sätt jag nu angifvit.

*Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)*

I detta yttrande instämde Herr *Lyth*.

Herr Liss Olof Larsson: Mitt anförande skall blifva mycket kort, sedan Herr vice Talmannen nu yttrat sig i frågan, alldenstund jag kommit till alldeles samma resultat som han; men jag beder dock få säga, att det förefaller mig som om man, ifall man vill att Riksdagen skall sluta till påsk, icke borde ställa till någon diskussion i en fråga, som är så klar som denna. Det torde äfven vara en farlig sak, om man, då man ej får en fråga att gå efter önskan, söker förhindra att densamma drages under gemensam votering, åtminstone då grundlagen är så tydlig som i förevarande fall. Jag blef också högst överraskad, när man uppträdde med yrkande på afslag å förevarande voteringsproposition, då man nyss förut godkänt voteringspropositionen om tillbyggnad på riksdagshuset. Jag kan ej se någon skilnad mellan dessa båda förslag. I det senare fallet förelåg ingen motion, utan det var en framställning från Fullmäktige i Riksgäldskontoret att bygga nytt riksdagshus på den tomt, der Generalstabens hus är beläget. Denna framställning vann ej bifall i Utskottet, utan Utskottet framlade ett annat förslag, men ej heller detta vann denna Kammares bifall, utan i stället antogs en af en utskottsledamot afgifven reservation. Vi hafva dock nyss gått in på att göra detta förslag eller beslut till föremål för gemensam votering. I det nu föreliggande fallet har Banko-Utskottet kommit in med förslag att Riksbanken mot 1,200,000 kronor skulle förvärfva sig hela Helgeandsholmen; men efter Utskottets förslag skulle man skänka bort större delen af holmen, sedan man betalt densamma. På detta Banko-Utskottets förslag har Första Kammaren gått in så till vida, att den beslutat för 1,200,000 kronor inköpa holmen, men ej att skänka bort någon del af densamma. Detta är hela skilnaden. Händer det icke mycket ofta, att Kongl. Maj:t till Riksdagen kommer fram med förslag, deri en summa äskas till det och det ändamålet och under det och det vilkoret? Men nog kan Riksdagen taga och ändra detta vilkor äfvensom ändamålet, för hvilket anslaget är begärdt, och derom voterar man dock utan något hinder. Här deremot, der Första Kammaren vågat göra en förändring i ett förslag, som framkommit från

Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)

Banko-Utskottet, skulle detta vara en sådan förskräcklig våldsåtgärd, att man derföre skulle rent af afslå den framställda voteringspropositionen? Jag kan för min del ej vara med om något sådant. Mig förefaller det som grundlagens stadganden såväl i 79 § Regeringsformen som i 65 § Riksdagsordningen äro alldeles tydliga i detta fall, och som jag antager att Herr Talmannen icke kan framställa proposition på yrkandet om afslag å en sådan voteringsproposition, der det skall voteras om Riksbankens medel — det står uttryckligen i grundlagen att öfver en sådan fråga skall voteras — och då det ej förefinnes något stadgande i grundlagen, som innehåller att Andra Kammaren kan ingå i pröfning af lagligheten af ett inom Medkammaren fattadt beslut, så föreställer jag mig att vi *måste* votera i denna sak. Utgången af denna votering torde väl ej vara tvifvelaktig, men utan afseende på huru den kommer att utfalla, skall jag under alla omständigheter biträda deras åsigt, hvilka anse att här bör voteras, och jag skulle i likhet med Herr vice Talmannen beklaga, om Kammaren skulle avsluta denna treårsperiod med att framtvinga en propositionsvägran af vår vördade Talman.

För min del yrkar jag bifall till voteringspropositionen.

Herrar *Lasse Jönsson, Gunnar Eriksson, Sven Nilsson, Pehr Larsson* och *Johannes Bengtsson* förenade sig med Herr Liss Olof Larsson.

Herr Gustaf Jonsson: När Andra Kammaren behandlade Banko-Utskottets memorial N:o 9 i fråga om uppförande af riksbankshus å Helgeandsholmen, framställdes visserligen anmärkningar med afseende på frågans formella behandling, men Kamraren underlät dock icke att ingå i pröfning af Utskottets förslag, utan behandlade det i grundlagsenlig ordning. När så skett i denna Kammar och Första Kammaren jemväl behandlat frågan samt dervid funnit sig föranlåten att blott i vissa punkter bifalla Banko-Utskottets förslag, finner jag det besynnerligt, att anmärkningar blifvit framställda mot en voteringsproposition, som måste tillkomma i följd af Kamrarnes olika beslut om Utskottets förenämnda betänkande. Jag skulle icke tro, att det är på sin plats att söka undertrycka någondera Kammarens beslut. Inom Utskottet funnos visserligen de, som ansågo att voteringspropositionen borde sönderdelas i flere olika sådana, men man blef dock slutligen öfverens om den meningen, som från början af mig omfattades, att voteringspropositionen borde i ett sammanhang upptaga Kamrarnes olika beslut i frågan. Emellertid tror jag, att det vore mycket ledsamt, om man skulle beträda den väg, talaren på östgötabanken omnämnde, eller att derför att Första Kammaren en gång afslagit en dylik voteringsproposition, skulle vi nu följa exemplet. Jag tror tvärtom, att Andra Kammaren af aktning för sig sjelf icke bör biträda något sådant. På grund häraf anhåller jag om godkännande af den föreslagna voteringspropositionen.

Herr Hedlund: Jag hade ämnat nöja mig med att instämma i Herr Hedins protest, men åtskilliga skäl hafva blifvit anförda till försvar för denna voteringsproposition, hvilka jag anser böra upptagas till

skärskådande för att ådagalägga, att åtminstone icke jag ledes af sådana bevelkelsegrunder, som man här antagit, nemligen att man skulle ogilla denna voteringsproposition endast i afsigt att få sin vilja fram rörande sjelfva föremålet för omröstningen. Sådana motiv äro mig fullkomligt främmande. Jag är ock i yttersta grad tveksam att förkasta en voteringsproposition, ty jag anser ett sådant förfaringsätt vara ett mycket farligt vapen Kamrarne emellan, men å andra sidan kan man icke heller förneka, att det är af vigt att upprätthålla grundlagens föreskrift i den delen. Jag hemställer då, om det verkligen kan anses vara enligt med vår riksdagsordnings bokstaf och anda, att, sedan den ena Kammaren fattat ett beslut i en fråga och denna sedan förekommer i den andra Kammaren, som ej samtidigt haft henne till behandling, denna Medkammare då fattar ett nytt beslut, hvarom intet har förekommit inom det Utskott, hvars betänkande behandlas, och ej heller i någon reservation och således ej heller inom Medkammaren. Jag beder härvid få erinna en föregående talare att i den voteringsproposition, som nyss blifvit godkänd, Utskottets betänkande står emot en reservants yttrande, men här är det ett alldeles nytt beslut. En föregående talare har visserligen sagt, att det ej är något nytt beslut, utan att det involveras i våra föregående förhandlingar. Jag vågar dock bestrida detta och beder därför få anföra några skäl. Här står nu att Riksbanken skall bemyndigas att förvärfva samtliga tomter på Helgeandsholmen mot en summa af 1,200,000 kronor. Men hvilka äro egare af dessa tomter? Det är Hans Maj:t Konungen, aktiebolaget Stockholms bazarbolag samt Kongl. Maj:t och kronan. Riksbanken kan väl underhandla med Konungen enskildt och med bazarbolaget, men kan Riksbanken äfven underhandla med Kongl. Maj:t och kronan under tiden mellan Riksdagens sammanvaro? Jag förstår icke huru det skall gå till, ty Riksdagen vill väl hafva sitt ord med i laget, när det skall afhandlas om förvärfvande af fastighet för en af dess institutioner. Men med hvilken skall då Riksbanken underhandla? Ligger i detta uppdrag ett absolut bemyndigande, att Riksdagen aflåter dessa tomter à tout prix? När frågan förut förevarit till behandling, har Riksdagen alltid skolat aftala med Hans Maj:t Konungen om att bortflytta höfstallet, som naturligtvis då skulle blifva en kronans egendom. Nu föreligger icke något sådant villkor. Jag vill dermed säga, att det är alldeles uppenbart att det är en ny fråga, som här föreligger, och som icke inom Andra Kammaren blifvit diskuterad, och öfver hvars första förutsättning Riksdagen icke fattat något beslut. Om ändock Riksdagen bemyndigade Riksgäldskontorets Fullmäktige att träffa detta aftal med Riksbanken, så kunde det vara möjligt för Riksbanken att genast förvärfva sig dessa tomter, men det uppdrag, Riksdagen nu vill gifva Riksbanken, är för densamma omöjligt att uppfylla. Riksbanken kan icke förvärfva dessa tomter utan Kongl. Maj:ts och Riksdagens medgifvande. Denna fråga involverar alltså något, som aldrig varit under pröfning i denna Kammar, och jag finner det i högsta grad egendomligt af Första Kammaren att öfverraskningsvis vilja påtvinga Kammarerna samfäld votering i en fråga, hvaröfver Kammarerna icke varit i tillfälle att rådpläga.

Hvad angår det rykte jag hört, att Herr Talmannen skulle anse sig icke kunna framställa proposition på afslag, finner jag denna me-

Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)

Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)

ning helt naturlig, emedan Talmannen endast har att se till, huruvida alla former äro behörigen iakttagna. Men att deraf också skulle följa, att Kammaren icke skulle kunna säga nej, när Talmannen framställer proposition om bifall, det anser jag vara högst besynnerligt. Ty då blefve följden, såsom en föregående talare redan påpekat, att Talmannen väl tillspörjer Kammaren, om den godkänner propositionen, men att, om Kammaren då förklarar sig icke godkänna henne, Talmannen skulle kunna säga: det bryr jag mig ej om, jag anser henne i alla fall vara bifallen. I vår Riksdagsordning finnes icke något, som berättigar till ett sådant förfarande, och jag tror, att det är ett påstående från den juridiskt bildade talaren på stockholmsbanken, som Andra Kammaren icke vill acceptera.

Emellertid anser jag det i alla fall vara betänkligt att förkasta en voteringsproposition och vill icke gerna vara med om något sådant, och allra minst skulle jag vilja det, derföre att jag icke fått min vilja fram, hvilket för resten icke är förhållandet i denna sak.

Herr Lyttkens: Jag begärde ordet för att söka förebygga, att vi icke må komma i ytterligare konflikt med anledning af Herr Carl Anders Larssons förslag. Han sade, att om vi bara säga nej och votera nej, hafva vi vunnit vårt mål. Jag skall bedja att få upplysa, att, ifall det blir fråga om att votera och att framställa kontraposition, och Herr Talmannen då har den åsigt, att vi origtigt förfara, han icke lär framställa proposition på afslag såsom kontraposition, och ifall Kammaren då kommer att genom votering antaga som kontraposition afslag, så kommer frågan till Konstitutions-Utskottet för att der afgöras, men att helt enkelt afklippa Talmannens rätt på af Carl Anders Larsson föreslagna sättet vill jag ej vara med om och anser att det ej låter på så sätt göra sig. Ty Talmannen har rätt att vägra proposition på hvad han anser icke vara grundlagsenligt, och det vill jag icke utsätta vår ärade Talman för att komma i sådant läge, att han måste vägra proposition.

Hvad sjelfva saken angår, vill jag blott tillägga ett par ord. Man har här sagt, att Första Kammaren blott behandlat en del af förslaget. Nej, så är ej förhållandet. Första Kammaren har lagt till en stor del, ty den vill, att Riksbanken skall förvärfva sig icke blott plats till en byggnad för riksbankshus utan samtliga tomter å Helgeandsholmen, både lösa till sig bazarbyggnaden och hvad som är afsedt till öppna platser. När kostnaden för ordnandet af nämnda holme i sistberörda hänseende lägges till de 1,200,000 kronorna, veta vi icke den summa förslaget kommer att uppgå till, eller hvar man kommer att stanna. Emellertid, på skäl jag förut anført, protesterar jag för min del emot yrkandet att voteringspropositionen skall afslås, utan instämmer för min del i Herr vice Talmannens yttrande.

Herr C. A. Jönsson instämde med Herr Lyttkens.

Öfverläggningen var slutad. Efter upptagande af de yrkanden, som derunder framstälts, nemligen dels att ifrågavarande förslag till omröstningsproposition måtte af Kammaren godkännas, dels att Kammaren

ville förkasta detsamma, afgaf Herr Talmannen i anledning af sistberörda yrkande följande förklaring:

*Ang. en
voterings-
proposition.
(Forts.)*

Då efter min uppfattning den fråga, som uti förevarande voteringsproposition afhandlas, otvifvelaktigt berör Riksbankens utgifter och förvaltning; då, enligt 70 § Regeringsformen och 65 § Riksdagsordningen, Kamrarne, i händelse de i sådana frågor stanna i olika beslut, som icke på vederbörande Utskotts förslag kunna sammanjemkas, skola hvar för sig rösta om de olika beslut, hvaruti hvardera förut stannat; och då den voteringsproposition, Banko-Utskottet här föreslagit, enligt min uppfattning, till fullo innehåller Kammares fattade beslut gent emot Kammares, så skulle ett afslag å denna voteringsproposition leda derhän, att Andra Kammaren undandroge sig att, på sätt Riksdagsordningen föreskrifver, afgöra den fråga här föreligger; och anser jag under sådana förhållanden, i kraft af min grundlagsenliga pligt, mig skyldig att å det under öfverläggningen framställda yrkande på afslag vägra proposition.

Härefter godkände Kammaren den af Utskottet föreslagna voteringspropositionen.

§ 7.

Skedde föredragning af Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om uppdrag åt fullmäktige i Riksgäldskontoret att framlägga förslag till åtgärder i syfte att nämnda kontor må kunna indragas och dess göromål fördelas emellan Riksbanken och Statskontoret. *Om åtgärder och för in- dragning af Riksgäldskontoret.*

Uti berörda motion, som afgifvits inom Andra Kammaren af Herr C. A. Larsson (motionen N:o 19), var föreslaget, att Riksdagen måtte för sin del besluta, det Fullmäktige i Riksgäldskontoret skulle utarbета och för en kommande Riksdag framlägga förslag till de förändringar, som erfordrades dels för öfverflyttning till Statskontoret af de ännu återstående småaffärer, som sköttes af Riksgäldskontoret, dels ock till sammansläende af Banken och Riksgäldskontoret till ett gemensamt embetsverk, hvilket, utom bankens styrelse, jemväl skulle öfvertaga förvaltningen af rikets gäld.

Utskottet hade hemställt,

att ifrågavarande motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr C. A. Larsson yttrade: Jag får till en början uttala min förvåning öfver att Stats-Utskottet funnit nödigt att för denna motions handläggning begära sammanträde med Banko-Utskottet. Jag anser nemligen denna åtgärd icke vara behöflig, då frågan endast gäller ett uppdrag åt fullmäktige i Riksgäldskontoret. Som saken nu står, lärér någon rättelse härutinnan icke vara att vinna, och jag vill derföre nu endast protestera emot åtskilliga af de skäl Utskottet framhållit till stöd för sin afstyrkande hemställan.

Om åtgärder
i och för in-
dragning af
Riksgälds-
kontoret.
(Forts.)

Utskottet säger till en början: "Utskottet vill visserligen icke förneka, att grundlagens stadganden om statsskuldens förvaltning kunna i en närmare eller fjernare framtid finnas böra undergå en förändring". För min del tror jag, att det skulle vara rätta tidpunkten att indraga Riksgäldskontoret *nu*, då man hyser hopp om att slippa ifrån fortsättandet af den utländska skuldsättningen. Jag tror, att staten har tillräckligt med utländsk skuld och att derföre ett afbrott i denna skuldsättning skulle bekomma landet väl.

Vidare har Utskottet såsom skäl åberopat, att Riksbanken icke skulle vara i tillfälle att sköta de affärer, som i låneväg återstå för Riksgäldskontoret. För min del tror jag dock, att detta skulle med någon liten förstärkning af personalen gå ganska lätt för sig.

Det är också besynnerligt att Riksdagen, som sjelf har makten i detta fall, icke vill göra någon reform i fråga om förvaltningen af sina egna verk, isynnerhet som, att döma efter hvad som händt på senare tiden, man icke får indraga något af statens embetsverk, om än så obehöfligt.

Hvad angår påståendet att tidpunkten icke vore väl vald, så säger jag ännu en gång, att jag tror motsatsen. Jag tror icke heller att man skall ställa sådana anspråk på banken, att den icke skall kunna med någon ringa hjälp sköta de skulder, som för närvarande åligga Riksgäldskontoret att behandla. Och att fortfarande bibehålla en så stor attiralj som Riksgäldskontoret endast för sinekurer — hvilket jag anser det vara, då tjänstemännen icke hafva annat att göra än att inlösa kuponger och obligationer — det är något, som jag anser Andra Kammaren icke borde göra sig skyldig till.

Jag vill icke göra något yrkande, jag har endast velat nedlägga en protest emot de skäl Utskottet åberopat för sin hemställan om afslag å min motion, som ju endast afser "att Riksdagen måtte för sin del besluta, det fullmäktige i Riksgäldskontoret skulle utarbeta och för en kommande Riksdag framlägga förslag till de förändringar, som erfordrades dels för öfverflyttning till Statskontoret af de ännu återstående småaffärer, som sköttes af Riksgäldskontoret, dels ock till sammansläende af Banken och Riksgäldskontoret till ett gemensamt embetsverk, hvilket, utom bankens styrelse, jemväl skulle öfvertaga värden och förvaltningen af rikets gäld".

Jag tycker för öfrigt att Herrar Fullmäktige hafva så god tid på sig under de åtta månader, som ligga emellan riksdagarna, att de skulle betrakta såsom en angenäm sysselsättning att få göra upp ett projekt öfver om hvad jag föreslagit låter sig göra eller icke och i förra fallet framlägga de grunder, hvarpå reformen kunde hvilas. Som sagdt är, jag protesterar mot Utskottets motivering.

Herr Hedlund: Jag vill nämna, att jag helt och hållet instämmer uti det syfte, som i motionen uttalas. Jag anser nemligen, att det icke bör vara svårare för Sveriges Riksbank än för Englands bank att handhafva värden och förvaltningen af rikets gäld. Emellertid behöfver man en utredning af saken, och det skulle vara önskligt, om Herrar Riksgäldsfullmäktige ville till en kommande riksdag hafva tagit frågan under öfvervägande.

Friherre Koskull: Då jag hade äran att deltaga i det sammansatta Utskottet vid dess behandling af motionen, vill jag nämna, att hufvudsakliga skälet till hemställan om afslag derå var att Herrar Fullmäktige äro för den närmaste framtiden tillräckligt sysselsatta med en konvertering af statsskulden, och då dessutom Riksdagen just nu beslutit att fortsätta stambanebyggandet mot nordén, så få fullmäktige fortsätta med uppdragén att anskaffa erforderliga medel dertill.

*Om åtgärder
och för in-
dragnings af
Riksgälds-
kontoret.
(Forts.)*

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter Kammaren biföll Utskottets hemställan.

§ 8.

Föredrogs Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ändring i lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873.

Punkten 1:

Bifölls.

I *punkten 2* hade Utskottet tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts förslag om förändrad lydelse af §§ 4, 8, 9 och 14 i ofvan nämnda lag.

Sedan förslaget till lydelse af 4 § blifvit uppläst och af Kammaren godkändt, yttrade

Herr Lyttkens: Då den af Utskottet föreslagna lydelsen af dessa paragrafer är i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t i sin proposition föreslagit, anhåller jag att desamma icke måtte uppläsas, utan att endast paragrafens nummer nämnas och Kammaren derefter diskuterar densamma.

Till denna framställning lemnade Kammaren sitt bifall; hvarefter de framlagda förslagen till lydelse af 8:de, 9:de och 14:de §§, hvart för sig och utan föregången uppläsning, af Kammaren godkändes.

§ 9.

Föredrogs Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om höjande af Riksbankens grundfond.

*Om höjande af
Riksbankens
grundfond.*

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *I. Lyttkens* hade i sin motion N:o 156 föreslagit, "att Riksdagen af Riksbankens reserverade medel öfverflyttar fem millioner till grundfonden, så att densamma höjes från trettio millioner till trettiofem millioner kronor".

Om höjande af
Riksbankens
grundfond.
(Forts.)

Med anledning af denna motion hade Utskottet hemställt i

Punkten 1:

“att § 4 i lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830, sådan denna § lyder enligt Kongl. Kungörelsen den 26 September 1879, skall erhålla följande förändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

“Banken skall hafva en grundfond af trettio millioner kronor och en reservfond af fem millioner kronor. Dessa fonder, hvaruti värdet af bankens fasta egendom, inventarier samt mynt- och medaljsamling icke inberäknas, må ej minskas i annat fall, än att banken skulle göra förlust, som icke kan ersättas af möjligen befintliga, till framtida förfogande reserverade medel, och skall i sådant fall bristen i första rummet afföras å reservfonden samt ovilkorligen af först uppkommande behållning ersättas.“

Banken skall hafva en grundfond af *trettiofem* millioner kronor och etc. lika med nuvarande lydelsen.“

Rörande denna hemställan anförde

Herr Åbergsson, hvilken jemte Herrar *Lagerstråle*, *Olsson*, *Söderhjelm* och *Samzelius* inom Utskottet reserverat sig mot samma hemställan: Jag anhåller hos Herr Talmannen om proposition på bifall till den reservation, som Herr Lagerstråle afgifvit mot nu föreliggande förslag, och hvori äfven jag förenat mig, och yrkar jag således att Kammarerna nu förklarar, det Herr Lyttkens' förevarande motion icke för närvarande måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Jag kan icke finna någon sådan fara för handen, som den, hvars förespeglande utgjort verkliga anledningen till det beslut, hvarom Utskottets majoritet förenat sig. Man har nemligen fruktat att, om en så stor summa hos Riksbanken stode på de reserverade medlens konto, Riksdagen måhända skulle känna sig frestad att använda dessa medel för statens behof. Jag tror icke att någon fara i detta hänseende är för handen. Jag anser dessutom bäst att uppskjuta denna frågas afgörande till dess att Riksbanken verkligen tjenat in en sådan vinst af 5 millioner kronor, som kunde till grundfonden öfverflyttas, och icke fatta beslut om användande af det löpande årets vinst, ty derom tillkommer det först nästa riksdag att besluta.

Jag ber vidare att få tillkännagifva att, ehuru jag icke låtit anteckna mig såsom hafvande instämt i Herr Samzelius' reservation, jag dock är af samma mening som han derutinnan, att den af Herr Lyttkens väckta motionen strängt taget icke utgjort laglig anledning för Samman-

satta Utskottet att föreslå en förändring af 1830 års banklag. Motionen gick endast ut på att Riksdagen skulle besluta, att af Riksbankens reserverade medel öfverflytta fem millioner kronor till grundfonden, således allenast en verkställighetsåtgärd, men motionen ifrågasätter icke någon förändring af nämnda banklag.

*Om höjande af
Riksbankens
grundfond.
(Forts.)*

På dessa grunder har jag icke kunnat biträda Utskottets förslag, utan nödgas jag anhålla om bifall till Herr Lagerstråles reservation.

Häruti instämde Herr *Lovén*.

Herr Hammarberg: Jag är i förevarande fall till alla delar förekommen af den siste ärade talaren och kan således inskränka mig till att instämma uti hans yttrande.

Jag anser att det icke finnes något skäl för Riksdagen till att införa några nya bestämmelser, hvarigenom den skulle komma att besluta öfver medel, öfver hvilka det egentligen först tillkommer en kommande Riksdag att disponera, och sådant blefve här fallet, då dessa fem millioner kronor ännu icke finnas disponibla.

Jag skall således på grund af de skäl, som anförts af den föregående ärade talaren, anhålla att få instämma i Herr Lagerstråles reservation och yrkar jag således, att Herr Lyttkens' motion för närvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Lyttkens: Då jag väckte denna motion, fans den ifrågasatta summan af 5,300,000 kronor bland Riksbankens reserverade medel, så att penningar verkligen voro disponibla för det föreslagna ändamålet. Riksdagen har dock sedan dess beslutat, att af dessa fem millioner 1,250,000 skola öfverlemnas till Statskontoret för statsverkets räkning. Det skulle således enligt någras förmenande icke återstå så mycket, som behöfdes för ändamålet, och detsamma har också Bankofullmäktige i afgifvet yttrande förklaradt. Deremot vill jag dock erinra, att detta belopp af 5 millioner icke skulle öfverflyttas till grundfonden förrän under loppet af nästinstundande år, och Riksbanken eger för öfrigt i närvarande ögonblick så stor behållning, att dessa fem millioner redan nu kunna afsättas till grundfonden, om Riksdagen så beslutar. Således finnes i detta afseende icke något hinder för genomförande af mitt förslag.

Hvad nu beträffar det påståendet, att min motion icke afser någon förändring af 1830 års banklag, utan endast en verkställighetsåtgärd, så ber jag få erinra om att en sådan öfverflyttning af statens penningar från ett håll till ett annat icke kan företagas utan ändring af vissa paragrafer i denna lag, och i följd deraf afser naturligtvis också motionen en sådan lagförändring. Det kan väl naturligtvis ej vara fråga om det rent mekaniska öfverflyttandet af en penningesumma hit eller dit, utan naturligtvis afses en lagförändring, som medgifver en sådan öfverflyttning genom föreskrift derom att grundfonden skall förstärkas. Anledningen till min motion har varit den under remissdebatten lifligt uttalade önskan, att den skuld, hvori Statskontoret häftar till Riksgäldskontoret, måtte kunna gäldas medelst användande af bankovinsten och Riksbankens reserverade medel. Det var i ändamål att få dessa medel

Om hånjande af Riksbankens grundfond.
(Forts.)

under skyddet af en civillag, på det att de icke må kunna disponeras blott genom en gemensam votering, utan att dertill skulle erfordras såväl båda Kamrarnes som Kongl. Maj:ts beslut, som jag väckte min motion. Hvad beträffar frågan om penningetillgången, så eger Riksbanken härförutom en reservfond på fem millioner kronor, som kan anlitas i händelse förluster skulle drabba Riksbanken, och sålunda finnes ej heller från denna synpunkt något hinder att bifalla min motion, derom jag nu vågar framställa yrkande, öfvertygad som jag är att, äfven om förslaget nu skulle falla, ett bifall dertill dock endast är en tidsfråga.

Herr C. A. Larsson: Vid 1879 års statsrevision uppgjorde jag ett syndaregister öfver Riksbankens osäkra fordringar och fann då, att dessa uppgingo till ett belopp af närmare tre millioner kronor. Vid 1880 års revision hade visserligen detta belopp nedgått till omkring hälften, men sådant hade till stor del skett på det sätt, att man ropat in panter för lån för ett pris, som jag icke tror skulle fås igen vid en realisation. Jag tror sålunda, att i denna stund finnas många obligationer, aktier och andra papper, som anses för god grundfond, men som icke hafva stort värde. Jag anser att man borde klarera dessa förhållanden, innan man beslutar att öka grundfonden med ett så stort belopp som 5 millioner kronor. Kunde någon af Banko-Utskottets medlemmar upplysa, huru det i sjelfva verket hänger i hop med dessa osäkra fordringshandlingar och deras verkliga värde, skulle jag måhända kunna förlika mig med denna höjning af grundfonden, men innan vi fått insigt derom, tror jag det vara klokast att låta bero vid vår nuvarande grundfond.

Herr Ekenman: Vid denna frågas behandling inom det Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet, i hvars arbeten jag haft den äran att deltaga, anmälde äfven jag min reservation emot det slut, hvartill Utskottet kommit, ehuru den icke influtit vid Utskottets betänkande.

Jag är väl ense med motionären derom, att det kan vara ganska lämpligt att söka förstärka Riksbankens grundfond, men jag är ej ense med honom derom, att detta bör ske på det sätt, som han föreslagit. I 7 § af lagen för Rikets Ständers Bank den 1 Mars 1830 heter det nemligen: "Denna lag må, såsom allmän civillag, ej annorlunda ändras än på sätt i Regeringsformen 87 § är stadgadt". När nu emellertid Utskottet företog denna fråga till behandling, förelåg icke något förslag till ändring af den ifrågavarande lagen. Det var icke blott en formel brist i motionen, att förslag till den nya lagparagrafen ej deri var intagen, utan det förelåg icke ens någon som helst begäran om att en ändring i lagen måtte ske. Mig synes sålunda som om man förbisett stadgandet i nämnda 7 §, då man beslutat att föreslå en ändring utan att någon ändring blifvit begärd. Ty vi böra icke glömma, att Banko-Utskottet lika litet som det Sammansatta Utskottet i sådana frågor eger någon motionsrätt. Jag är för min del en allt för varm vän af Riksbanken och anser, att vi deri böra hafva en nationalbank, som på ett mera fullständigt sätt än nu är fallet kan motsvara de kraf man eger ställa på en dylik penningeinstitution, för att kunna bifalla ett förslag, så lösligt hopkommet som det förevarande. Man bör akta sig väl att

allt för hastigt rubba de skrankor, hvarmed Riksbanken omgärdat sig. Låt vara att det nu endast är fråga om att vidtaga en åtgärd till Riksbankens förstärkande — en annan gång kan den gå i motsatt riktning.

På såväl dessa som de af Herr Åbergsson nyss anförda skäl — rörande hvilka jag dessutom tillåter mig meddela att i Utskottet upplystes, att ännu vid månadsafslutningen, den 28 nästlidne Februari, ej å reserverade medels konto i Riksbanken fans tillgång för öfverförande till grundfond af det belopp motionären begärt — tillåter jag mig yrka afslag å Utskottets föreliggande betänkande.

*Om höjande af
Riksbankens
grundfond.
(Forts.)*

Friherre Fock: Herr Talman! Blott ett par ord! Under diskussionen har blifvit upplyst, att Riksbanken, för att betäcka åtskilliga fordringar, uppgående till vid pass tre millioner, skulle hafva inköpt motsvarande belopp, såsom hypotek liggande obligationer af ringa eller intet värde. På samma gång jag nämner det faktum, att Riksbanken för att betäcka åtskilliga betydliga fordringar inköpt jernvägsobligationer, anser jag mig äfven böra upplysa, att den allra största delen af dessa obligationer nu äro realiserade och det till sådana pris, att Riksbanken icke gjort någon förlust på de lån, för hvilka samma obligationer legat som säkerhet, utan tvärtom på dem gjort vinst. Hvad som af dem ligger kvar kan jag icke nu bestämdt uppgifva, men beloppet är jemförelsevis obetydligt, och dessutom skulle dessa kvarliggande obligationer kunna rent af skänkas bort, utan att Riksbanken ändock gjort förlust på de lån, för hvilka dessa obligationer lemnats såsom hypotek. Jag har ansett mig skyldig meddeia Kammaren denna upplysning.

Herr Lyttkens: Jag begärde ordet med anledning af Herr C. A. Larssons yttrande om de stora förluster, Riksbanken enligt hans förmenande skulle hafva gjort. De antydningar derom, den värde talaren i egenskap af statsrevisor för några år sedan gjorde, föranledde Banko-Utskottet att då taga saken i pröfning. Äfven sedermera har Utskottet, som icke har att verkställa den speciella direkta revisionen af bankens affärer, dock närmare undersökt denna sak, och jag kan för min del fullkomligt konstatera att det förhåller sig så, som Friherre Fock anförde, nemligen att de obligationer, hvilka lägo i Riksbanken såsom hypotek för lån, för hvilka stora under konkurs varande massor häftade, sedermera till större delen blifvit realiserade, dervid de flesta lemnat icke blott icke förlust, utan tvärtom vinst. I den vägen finnes således ej något hinder att besluta den förstärkning af grundfonden, jag föreslagit, så mycket mindre som reglementet berättigar bankofullmäktige att, i händelse Riksbanken skulle utsättas för så svåra förluster att den icke kunde uppehålla den metalliska kassan, i första rummet använda hvad som behöfves af reservfonden, som är 5 millioner, innan fullmäktige gå in på grundfonden.

Hvad beträffar den gjorda anmärkningen att, då jag ej väckt fråga om lagförändring och ej formulerat något förslag till lagparagraf i den syftning, jag i motionen afser, detta skulle utgöra ett väsentligt hinder för framgång af min motion, så stöder jag mig på ordföranden i Lag-Utskottet, som anser att förslaget mycket väl kan godkännas, ehuru någon sådan lagparagraf ej blifvit formulerad.

*Om höjande af
Riksbankens
grundfond.
(Forts.)*

Herr Thomasson: Då två af Sammansatta Utskottets ledamöter, den ärade talaren på stockholmsbanken och Herr Ekenman, båda lagt stor vikt vid att motionären icke framlagt förslag till en lagförändring och funnit detta utgöra grundlagsenligt hinder för bifall till en sådan förändring, så vill jag för min del uttala en motsatt åsigt. Det är uppenbart, att hvad han ifrågasatt är en lagförändring, men han har icke varit skyldig att i motionen framlägga ett formuleradt förslag härtill. Det är icke en öfverflyttning i rum eller i räkenskapsböcker från ett konto till ett annat konto, utan en denna öfverflyttning betingande lagförändring, som afsetts. Jag tillmäter derföre icke detta formella skäl för afslag någon betydelse, men jag anser det deremot för min del tydligt, att man icke bör bifalla motionen, när man icke nu har de penningar tillgängliga, som skulle öfverflyttas, och för öfrigt denna Riksdag, enligt min tanke, icke har rätt att besluta om innevarande års bankovinst. Under sådana förhållanden anser jag det naturligt att motionen bör afslås, men icke på det af de föregående talarne betonade skäl.

Herr C. A. Larsson: Denna gång uppträder jag för att hembära bankofullmäktige min tacksamhet för hvad jag fått veta. De upplysningar, Friherre Fock lemnade, voro lugnande för mig och öfrige ledamöter i Kammaren. Det, som jag omnämnde, har ej varit intaget i statsrevisorernas berättelse. När det skulle införas i 1879 års statsrevisions protokoll, förklarade nemligen ordföranden att icke ens detta kunde låta sig göra, utan att om jag vore envis, så skulle dessa handlingar förseglas och ej få öppnas förr än efter förloppet af 50 år. Det ansåg jag vara för högtidligt och afstod. Mitt anförande i saken blef således aldrig offentliggjordt. Vid följande statsrevision, då jag icke deltog i revision af banken, lemnade jag anmärkningslistan till förre Talmannen Nils Larson, som in margine antecknat alla de lån, hvilka under tiden blifvit af bankofullmäktige utsökta, ty jag medgifver att fullmäktige sedan 1879 börjat taga vara på bankens fordringar. Af Nils Larsons anteckningar synes det, som om en del obligationer blifvit återköpta, och nu hör jag af Herr Lyttkens, som i egenskap af ledamot i Banko-Utskottet haft tillfälle att närmare granska dessa affärer, att en större del af obligationerna äro realiserade till förmånliga pris. Man kan således hysa god förhoppning att Riksbanken icke gör någon större förlust på den kris, som bragte Sveriges Riksbank likasom så många andra institutioner och privata affärsmän i förlägenhet. Det är glädjande att Riksbanken sålunda undgått faran att råka ut för dåligt folk. Man ser dagligen att sådant kan ske, som man aldrig kunnat tänka sig. Men när man är revisor, låter man sig ej afspisas med goda ord — det får ursäktas. Vid 1878 års statsrevision var jag ej med på den afdelning, som reviderade Riksbankens förvaltning, men då revisionen skulle afslutas, förekommo så många mystiska förhållanden, att jag fann mig uppfordrad söka upplysningar. Men jag fick ej veta, hvori det farliga bestod. Nils Petersson i Runtorp ville att de mysteriösa hemligheterna skulle meddelas öfrige revisorer, men man ville ej tala om huru allt hängde i hop. Man fick dock veta åtskilligt, men icke allt, hvadan jag beslöt att vid nästa statsrevision så noga

som möjligt undersöka förhållandet. Bankens tjänstemän tyckte att jag nästan var för näpen, ty jag släppte ingen detalj af de olika länegre-
narne, och jag hade ganska god hjälp vid arbetet. I synnerhet var det en person (en bror till en af mina kamrater här på bänken), som be-
redvilligt hjälpte mig.

*Om höjande af
Riksbankens
grundfond.
(Forts.)*

Då jag sålunda varit särdeles intresserad af och nedlagt mycket arbete på denna sak, är jag tacksam för de lugnande upplysningar Kammaren nyss fick mottaga.

Öfverläggningen var slutad. Sedan propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, beslöt Kammaren, med afslag å Utskottets hemstäl-
lan, att Herr Lyttkens' förevarande motion icke för närvarande skulle till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Punkten 2:

Afslogs.

§ 10.

Föredrogos och bifollos Lag-Utskottets nedannämnda Utlåtanden:

N:o 51, i anledning af återremiss utaf Utskottets Utlåtande N:o 19, öfver dels Riksdagens Justitieombudmans framställning om förbättrad lagstiftning angående förvaltningen af omyndigs egendom, dels ock enskild motion i ännu;

N:o 52, i anledning af återremiss utaf Utskottets Utlåtande N:o 25, öfver väckt motion om ändring i 30 kap. 5 och 6 §§ Rättegångsbalken; samt

N:o 53, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande viss del af Utskottets Utlåtande N:o 43, öfver Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

§ 11.

Föredrogs och bifölls Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6 (i samlingen N:o 29), med anledning af motion om utredning rörande dispositionsrätten till vissa hemman i Malmöhus län; och skulle, jemlikt 63 § 3 mom. Riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Medkammaren.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Memorial N:o 65, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtskilliga de Kongl. teatrarne rörande ärenden.

§ 13.

Föredrogs och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 17, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Andra hufvudtitel;

N:o 18, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel;

N:o 19, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Fjerde hufvudtitel;

N:o 20, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Femte hufvudtitel;

N:o 25, i anledning af Riksdagens år 1880 församlade Revisorers berättelse, angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1878;

N:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående upplåtelse till Malmö stad af ett landsstatsembetshuset derstädes såsom gårdsjord anslaget jordområde;

N:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående afsondring af jord från indragna militiebostället Styrestad N:o 1 i Östergötlands län samt Alnarps kungsgård och indragna militiebostället Husie N:is 3 och 4 i Malmöhus län;

N:o 28, i anledning af väckt fråga om ändring i Kongl. kungörelsen den 24 Maj 1878, angående öfverlåtelse af åbo- och skatterätt till under bruk skatteköpta hemman;

N:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om eftergift af Kronans rätt till danaarf efter hustru Anna Olsdotter i Hjulåsen;

N:o 38, angående rättighet för Karlskrona—Vexjö jernvägsaktiebolag att på en gång återbetala hela återstoden af det till bolagets jernvägsanläggning erhållna statslån;

N:o 39, angående ändring i bestämmelserna rörande bildandet af reparationsfonden för Hjelmare kanal- och slussverk;

N:o 40, angående ytterligare räntefrihet å ett staden Strömstad beviljad lån; och

N:o 41, angående de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor.

Likaledes föredrogs och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens underdåniga skrivelse N:o 36, angående utredning, huruvida och under hvilka vilkor statsmakten må kunna ikläda sig ansvar för förluster, som af embetsmän genom felaktig embetsförvaltning vållas.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarrens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Torsdagen den 14 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 7 innevarande månad.

§ 2.

Herr *C. A. Bokström* anmäldes vara af sjukdom förhindrad att denna dag deltaga i Kammarrens förhandlingar.

§ 3.

Sedan Riksdagens båda Kamrar förehaft och godkänt de uti Stats-Utskottets Memorial N:o 63, Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 11 och Banko-Utskottets Memorial N:o 19 föreslagna voteringspropositioner rörande tre frågor, deri Kamrarne fattat stridiga beslut, och denna dag blifvit bestämd för omröstning öfver de olika besluten, så anställes nu dessa omröstningar, enligt nedan intagna voteringspropositioner, i följande ordning, nemligen:

1:sta omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets Memorial N:o 63.)

Den, som vill att Riksdagen må *dels* åt fullmäktige i Riksgäldskontoret uppdraga att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af Slottsintendenten E. Jacobsson uppgjorda ritningar, hvilka vid 1878 års riksdag företeddes, låta å södra delen af den till Riksdagens hus hörande tomt uppföra en byggnad, afsedd att inrymma två nya samlings-salar för Kamrarne jemte öfriga å samma ritningar upptagna lokaler, och i sammanhang dermed låta vidtaga de förändringar i nuvarande riksdagshuset, hvilka å berörda ritningar äro föreslagna, *dels* bemyndiga fullmäktige att efter ritningarnes granskning deri vidtaga de förändringar, hvilka kunna finnas af omständigheterna påkallade, *dels* ock å 1882 års riksstat för ändamålet till en början anvisa till fullmäktiges disposition 300,000 kronor med bemyndigande för fullmäktige att

deraf under innevarande år förskjuta de belopp, som under samma år kunna vara för arbetena behöfliga, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit lemna fullmäktige i Riksgäldskontoret uppdrag att låta upprätta och till nästkommande Riksdag öfverlemna nya ritningar och förslag till tillbyggnad af det gamla Riksdagshuset, afseende dess begagnande för dess nuvarande ändamål under en tid af högst trettio år och, så vidt möjligt är, väsentligen mindre kostsamma att utföra samt upptagande mindre antal öfverflödiga eller alltför stora lokaler, än det förut uppgjorda förslaget, hvarjemte dessa ritningar och förslag böra vara så uppgjorda, att afsevärda rubbningar i Riksdagens arbeten inom riksdagshuset icke må behöfva inträffa.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 72 Ja och 117 Nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anstald, hade utfallit med 58 Ja och 50 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller 72 Ja och 117 Nej,
sammanräkningen visar 130 Ja och 167 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

2:dra omröstningen:

(enligt Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 11.)

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets af Andra Kammaren godkända förslag, att inkomsten af bränvinsbränningsmedlem må upptagas till 14,000,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, kommer denna inkomst att, på sätt Första Kammaren beslutit, upptagas till 15,000,000 kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl

derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig och utföll omröstningen med 115 Ja och 77 Nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 48 Ja och 57 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 115 Ja och 77 Nej, sammanräkningen visar 163 Ja och 134 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

3:dje omröstningen:

(enligt Banko-Utskottets Memorial N:o 19.)

Den, som vill *att* för förvärfvande åt Riksbanken af samtliga tomter å Helgeandsholmen i och för uppförande derstädes af ett nytt riksbankshus skall anslås af Riksbankens medel en summa af 1,200,000 kronor; *att* fullmäktige i Riksbanken må erhålla uppdrag att vidtaga åtgärder för anskaffande af ritningar och kostnadsförslag till nytt riksbankshus å Helgeandsholmen, i hvilket afseende fullmäktige skola ega att låta anställa täflan samt för de täflande utfästa pris ej mindre för den ritning, som antages, än ock för andra, hvilka anses deraf förtjenta, äfvensom att för bedömande af inkomna ritningar och kostnadsförslag samt tilldelandet af pris anlita lämpligt antal sakkunnige, hvarefter fullmäktige hafva att till en kommande Riksdags Banko-Utskott afgifva förslag för byggnadens uppförande; *samt att*, i den mån förenämnda belopp af 1,200,000 kronor kommer att af Riksbankens medel utbetalas, de till inlösen af sedlarne å bankomynts valör bokförda belopp minskas med hvad som å nyssberörda 1,200,000 kronor utbetalas, och under fortsatt antecknande inom linien af de belopp, som för hvarje valör icke blifvit till inlösen företedda, i och för inlösningen af återstående bankosedlar bokföres i en summa hvad som af totalbeloppet återstår efter utbetalningarne, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen Banko-Utskottets ifrågavarande memorial afslagit.

Sedan voteringsmedlarna blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringsmedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 41 Ja och 150 Nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 68 Ja och 40 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller 41 Ja och 150 Nej, sammanräkningen visar 109 Ja och 190 Nej; Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 4.

Efter föredragning af Stats-Utskottets Memorial N:o 65, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtskilliga de Kongl. teatrarne rörande ärenden, blef den i detta memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Memorial N:o 62, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

§ 6.

*Om ändringar
i banko-
reglementet.*

Skedde föredragning af Banko-Utskottets Utlåtande N:o 16, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbanken.

Punkterna 1 och 2:

Biföllos.

Punkten 3.

I anledning af ledamoten af Första Kammaren Herr *J. E. Nyströms* i motion, N:o 25, framställda förslag derom, att i bankoreglementet eller på annat sätt sådan föreskrift måtte meddelas fullmäktige, att medelst telegram måtte genom riksbankskontoren kunna få förordnas om medels utbetalande ej allenast till viss uppgifven person, utan äfven till firmor eller deras ombud, hade Utskottet uti förevarande punkt hemställt,

att Herr Nyströms berörda förslag icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt anteckning å utlåtandet, var reservation mot nämnda hemställan inom Utskottet anmäld af Herr *Ekman*, med hvilken Herrar *Peyron*, *Evers* och *Nyström* instämt, och som för sin del föreslagit Riksdagen att besluta, det § 21 mom. 2 i bankoreglementet skulle erhålla följande förändrade lydelse:

“Likaledes må i hvarje af Riksbankens kontor penningar kunna insättas och ett deremot svarande belopp efter telegram af det kontor, der insättningen egt rum, utaf hvilket som helst annat Riksbankens kontor till adressuten, vare sig denne är viss person, firma, bolag eller inrättning, i behörig ordning utbetalas; egande Fullmäktige genom“ etc. oförändradt.

*Om ändringar
i banko-
reglementet.
(Forts.)*

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, yttrade

Herr Hammarberg: Det synes mig, som om Utskottet anförde mycket svaga skäl för afslag å Herr Nyströms motion. Att afslå densamma endast på den grunden, att det är svårt att bedöma, hvilken som är representant för en firma, ett bolag eller inrättning är ett skäl, som jag för min del ej kan godkänna, emedan bankens verksamhet då helt och hållet skulle inskränkas till enskilda personer. Af detta samma skäl skulle banken aldrig kunna utlemna lån eller göra diskonteringar åt något bolag eller någon firma, och att på sådant sätt inskränka bankens verksamhet, synes mig vara föga väl motiveradt. Bankofullmäktige, som afgifvit utlåtande i frågan, hafva visserligen deri förklarat, att det skulle taga för mycket tid att taga reda på representanterna för dessa firmor, bolag eller inrättningar, till hvilka anvisningar skulle utställas, men samma skäl kan också anföras mot firmors, bolags eller inrättnings rätt till diskontering eller lån i banken, som dock tvifvelsutan för närvarande dagligdags förekommer, dervid pröfning måste af banktjenstemännen verkställas angående diskonterings- eller lånebeloppens utlemnande till rätter ombud. Detta är också framhållet i den reservation, som är afgifven af Herrar Ekman, Peyron, Evers och Nyström, och jag anhåller, Herr Talman, att få framställa proposition på afslag å Utskottets betänkande och bifall till reservationen.

Herr Lyttkens: Enligt § 21 mom. 2 i bankoreglementet hafva fullmäktige i Riksbanken rättighet att anordna utbetalning af medel efter telegram, och låta vederbörande, hvilka de vara må, få utbekomma dessa medel. Nämnda moment lyder: “Likaledes må i hvarje af Riksbankens kontor penningar kunna insättas och ett deremot svarande belopp efter telegram af det kontor, der insättningen egt rum, utaf hvilket som helst annat Riksbankens kontor till vederbörande i behörig ordning utbetalas; egande Fullmäktige genom meddelade särskilda föreskrifter bestämma de afgifter och de vilkor i öfrigt, som med hänsyn till Riksbankens säkerhet kunna pröfvas för åtnjutande af omförmälda rättighet erforderliga“. Inom Utskottet gjorde sig allmänt den åsigten gällande, att det vore omöjligt att så reglementera, att icke, äfven om man uppräknade allt, någonting kunde förbigås, och något för mycket finnas bestämdt. Och då fullmäktige, till hvilka vi naturligtvis hafva fullt förtroende, eftersom vi omvälja dem, ega rätt att bestämma, hvilka vederbörande, som skola få lyfta penningarne, anser jag det vara tillräckligt. Tvifvelsmålet om, huruvida en firma eller ett bolag skall få lyfta penningarne eller ej, beror på, att man icke alltid känner, hvem som är hufvudman för eller rätter innehafvare af firman, eller hvem som har rätt att för ett bolags räkning lyfta penningar, men hvem

Om ändringar
i banko-
reglementet.
(Forts.)

denne person är, kunna de väl underrätta de särskilda kontoren om, och då får han naturligtvis genast lyfta medlen. Jag anser hela den ifrågasatta bestämmelsen vara öfverflödig och tror för öfrigt, att man icke bör lägga så stränga band på fullmäktige, att de icke kunna röra sig någorlunda fritt, ty ett för strängt reglementerande kan icke vara utan menligt inflytande både i afseende på allmänheten och Riksbankens egen ställning. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Rubenson: Det kan visserligen låta säga sig hvad som nyss yttrades af Banko-Utskottets vice ordförande, såvida nemligen icke sådana bestämmelser hade blifvit gifna, som alldeles tydligt visa, att Herrar Fullmäktige icke uppfattat detta stadgande så som den råde talaren tycks anse att det bör uppfattas. Handlingarne utvisa nemligen, att fullmäktige just på grund af den af Utskottets vice ordförande omförmälda vidsträckta bestämmelse i nu gällande bankoreglemente förklarar, att sådana anvisningar, som här äro i fråga, icke få ställas på firmor, bolag eller inrättningar; och, hvad mera är, i det yttrande, som fullmäktige afgifvit öfver denna motion, hafva de på det skarpaste betonat, att så fortfarande bör vara, under förmenande att det skulle vålla ett förfärligt stort besvär för tjenstemännen inom Riksbanken, liksom en stor olägenhet för allmänheten, om sådana anvisningar skulle få ställas på firmor, bolag eller inrättningar. Detta visar ju tydligt, att det icke är till fyllest med den allmänna bestämmelse, som nu finnes. Och om Riksdagen önskar, att ett annat förfarande än det hittills brukliga hädanefter må ega rum, så bör en tydlig och klar bestämmelse derom i reglementet införas. Under sådana omständigheter och då jag föreställer mig, att, när i synnerhet denna Kammare är så angelägen derom, att Riksbanken må kunna öfvertaga den rörelse, som i orterna drifves af enskilda bankkontor, man äfven bör ställa så, att Riksbankens kontor skötas på ett affärsmässigt sätt, så anser jag det vara af stor vikt, att motionen bifalles, hvarför jag för min del anhåller om bifall till det yrkande, som blifvit framställt af några reservanter mot Utskottets förslag i föreliggande punkt och som återfinnes på sidan 15 i Utskottets betänkande.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter det propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkterna 4—13:

Biföllos.

Utskottets *slutliga yttrande* lades till handlingarne.

§ 7.

Föredrogos och biföllos Banko-Utskottets Memorial:

N:o 17, med förslag till ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor; och

N:o 18, angående instruktion för nästa Riksdags Banko-Utskott.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Utlåtande N:o 64, i anledning af väckt motion i fråga om rättighet för tjänsteman, som blifvit till riksdagsman utsedd, att af statens medel erhålla godtgörelse för bekostande af vikaries aflöning.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 1 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.
